

Мамина мудрість зі мною живе

Коли я був ще зовсім маленьким, мама Поліна клала мою дитячу голівку собі на пелену і, глядячи чорняве волосся, розповідала українські народні казки. Слухаючи її ласкавий голос, я засинав разом із Котигорошком, Колобком, Паном Коцьким... У нашій хаті завжди лунали колядки «Радуйся, земле, Син Божий народився», «По всьому світі стала новина». Бог обдарував маму творчим хистом і чимало колядок вона склала сама. Найбільше мені запам'яталася ось ця:

Сіла вечеряти багата родина,
А під вікном заплакала
Маленька дитина.
То Божая Мати просилась до хати
Обігріти дитяточко і погодувати.
А багач байдужий не дав їй вечері,
Не впустив він Божу Матір
До своєї оселі.
А бідний господар запросив до хати:
Йди до мене, Божа Мати, буду гостем
звати.
Тебе, Божа Мати, у дім закликаю,
А вечеряти не даю, бо і сам не маю.
Зайшла Божа Мати до бідної хати,
А там все у позолоті, що їй не розка-
зати.
До вбогого столу вона попросилась,
А на нім вечеронька різная з'явилась.
У хлів до бідного вона попросилась -
Там з'явилась корівонька,
Зразу ї розтелилась.
До бідного в поле вона попросилась,
А там зійшла пшениченька
Та ї заколосилась.
Тепер, господарю, все у тебе буде,
Повік тебе, господарю,
Господь не забуде.
У бідній оселі Пресвятая Діва
Дитя годувала
І здоров'я господарю
І Господа прохала.
Мати завжди нам казала: «Не радій, що багатий, не плач, що бідний, бо в одну мить все може змінитися, але живи так, щоб через твої вчинки ніхто не проливав даремно сліз, бо якщо хтось їх пролле, вони обов'язково повернуться до тебе».
У нашій домівці завжди в пошані був хліб. Куди б я не йшов чи їхав, мати завжди просила, аби взяв із собою воду та

хліб. Казала: «Не ти хліб несеш, а хліб тебе несе». Пізніше цю істину пригадував не раз, бо в житті траплялося багато випадків, коли так хотілося покласти до рота хоч крихітку хліба.

- Бог дав нам життя, щоб творити добро, - не раз повторювала мати.

У своєму житті вона, мабуть, не образила жодної людини. Завжди зупиниться біля прохачів зі скриньками. На зауваження, навіщо дає гроші штатним збиральникам циганської національності, відповідає: «Краще дати, ніж просити».

Мати дуже любить свійську живність і тварин. Не раз приносила додому покинутих на дорозі або ж в інших місцях маленьких кошенят і цуценят. «Коти і собаки в Бога хліб для людей випросили, тому їх не можна ображати», - навчала нас.

Мабуть, оту доброту успадкувала від свого батька Михалка. Не раз розповідала, як у 1947-му році до їхньої хати, що стояла на Моквинських хуторах Березнівського району, приходили чужі люди із Калузької області і просили їсти. «Ніби сьогодні бачу, як на наше подвір'я зайшло двоє молодих чоловіків із дівчиною років десяти, - записую її спогади. - Дівчинка була худющою, ледь трималася на ногах. Коли вийшов з хати батько, почувала:

- Хозяин, дайте какую-нибудь работу. Нам денег не надо, лишь бы еда...

Батько сказав, що в нас нема сала, а є лише хліб, картопля та молоко.

- А нам ничего больше и не надо, - благальными очима дивилися на батька.

У нас було два гектари власного лісу.

При потребі зрізали його лише взимку. Тому батько запропонував чоловікам зрізати кілька дубів, порізати їх на бруси і скласти клуню.

То були два брати. Вони працювали в нас тиждень. Розповіли, що в Калузькій області великий голод. Вдома залишили батьків, а сестру Анну взяли з собою, щоб не померла голодною смертю.

Коли чоловіки склали клуню, батько дав їм два мішки жита і дерев'яні саночки. Узявши зароблене, вони попрямували на станцію Моквин.

Іншого разу прийшов чоловік з маленьким хлопчиком. Хлопчик зайшов у хату, простягнув рученята і промовив: «Дедушка, дайте хлебушка». Батько запитав, як його звати. Той відповів: «Мишка».

Маленькому незнайомцю на вигляд було років сім. Такого ж віку і в нашій хаті був Мишко - мій найменший брат. Батько наказав матері нагодувати заохожих і дати з собою хлібину. Саме в той день у нас розтелилася корова Квітоха і, як казали люди, нічого не можна було давати з хати, бо не буде молока. Мати Савета нагадала про це батьку. Проте батько твердо промовив: «Нехай краще корова не доїться, аніж я випущу з хати голодну дитину». Слово батька було законом. І мати спішно налила в череп'яну миску молочива, поклала на стіл по великому крайцю хліба. З собою дала велику спечену паляницю. А Квітоха доїлася, як на диво. Щодня вранці, в обід та ввечері мати надоювала по повному дерев'яному відру молока. Після того сказала: «Тепер, як отелиться корова, обов'язково буду давати людям молоко».

Мати любить писати вірші про Богом створену красу, про Україну та її символи. Завжди мріяла, щоб біля її хати росла калина. Ось як про це написала:

Посаджу я калиноньку біля свого тину,
Буду ї доглядати, як малу дитину.

Рости, рости, калинонько, моя зелененька,
Як виростеш - ягідками станеш черво-
ненька.

А пташечки на калині будуть щебетати,
а ягідки будуть дітям очі милувати.

Радію з того, що калина біля батьківської хати багато років тому посаджена моїми руками. Мама часто зупиняється біля неї і згадує прожиті літа. Якщо на те буде воля Божа, 17-го грудня за її плечима їх буде 80.

Дякую вам, мамо, за мудрість життєву!

Олександр НИКОНЧУК